

TEOSOFISTA TAIDETTA.

Painatamme tähän „Teosofisk Tidskriftn“ suosiollisella luvalla kuvanäytteet kahdesta taulusta, jotka monen muuan kanssa olivat näytteillä viime toukokuun aikana Tukholmassa Teosofisen Seuran huoneustossa. Toinen on tunnetun ruotsalaisen taiteilijan neiti *Tyra Kleen*'in, toinen tanskalaisen *Franz Sedivy*'n maalaama. Tyra Kleenin tauluja on paljon näytteillä Tukholman teosofisessa kongressissa 1913, johon muuten on lähetetty teosofisia, okkultisia ja symbolistisia taideteoksia useista maista.

Tyra Kleenin „Materialisatsioni“ on tauluna kaunis ja vaikuttava, mutta painokuva ei tee sille täyttä oikeutta. Oikeassa alakulmassa on näet surupukuinen polvistuva nainen, jonka ojennetussa kädessä on rakkauden punainen kukka. Vainajan aineellistuminen haudan yläpuolella, kirkkotarha ja tähtikirkas yöllinen

taivas, – kaikki on sopusuhtaisissa linjoissaan ja väreissään omiansa vaikuttamaan juhlallisen vakavasti. Materialisatsioni eli aineellistuminen ei ole harvinainen ilmiö spiritistisissä istunnoissa, mutta silloin henkiolento pukeutuu fyysillisesti nähtävään muotoon. Semmoista aineellistumista taiteilija tässä tuskin on ajatellut. Se on karkeata, maallista, elävien avulla aikaansaattua kummittelemista. Tyra Kleen on taulussaan kuvannut teosofista uskoa ja vakaumusta, jonka mukaan vainaja elää henkiolentona ja kuolemansa jälkeen ensin pysyy maanpäällä elävien rakkaittensa lähetyvillä, vaikka nämä eivät aavista ystävänsä läsnäoloa. Sureva nainen taulussa ei näe kuollutta omaistaan, – tai jos hän näkee, näkee hän selvänäköisesti, sielunsa silmällä.

Franz Sedivy on saanut aiheensa noituuden ajoilta – ehkä vanhasta Egyptistä. Ylhäinen nainen pistää neulalla vahakuva sydämeen. Vahakuva esittää hänen vihollistaan, jonka hän on vannonut tuhoavansa. Lävistämällä noidutun vahakuvan

sydämen hän samalla hetkellä tuottaa kuoleman elävälle viholliselleen. Tämä on vanhaa atlantilaisperäistä "mustaa magiaa" jota keskiajallakin paljon harjotettiin ja joka on yleinen luonnonkansojen kesken. Suomalaisetkin ovat siitä tienneet ja varsinkin lappalaisten noitien oli tapana „noidannuolien“ eli „tyrien“ ja kuvien avulla vahingoittaa vihamiehiään. Uno Holmberg kertoo Randulfin mukaan: „Kun lappalainen tahtoo vahingoittaa jotakin lähellä tai kaukana asuvaa ihmistä, jolle hän on vihoissaan, käyttää hän tähän tarkotukseen poronsarvesta tehtyä pientä kaartta vasamoineen ja nuolineen. Jos hän haluaa lamauttaa vihamiehensä käden, jalan tai muun jäsenen, niin hän ampuu tylsäpäisellä vasaralla sanotusta henkilöstä tehdyn kuvan vastaavaa ruumiinosaa, mutta jos hän tahtoo tuottaa tälle avoimen haavan tai alituisen ihonalaisen vaivan, niin hän ampuu terävällä nuolella tarkotettua kohtaa kuvassa“ (Lappalaisten uskonto, s. 109). Kaarle Krohn kertoo esimerkkejä siitä, että fyysillisen kuvan asemesta saatettiin turvautua paljaasen ajatuskuvaan, joka loihtimalla oli tehty näkyväksi esim. vedessä (Suomalaisten runojen uskonto, s. 28).

Tämä ei suinkaan ole mieltä ylentävä aihe – onneksi noituminen ei käy päinsä ilman noidan loitsutaitoa, – eikä Franz Sedivy taulullaan ole ketään tahtonut mustaksi velhoksi opettaa. Päinvastoin hänen taulussaan on jotakin, joka paljastaa mustan magian alhaisuuden, jotakin kylmää linnan kiviseinissä ja kivisessä alttarissa, jotakin säälittävää ylhäisen naisen alastomassa sydämettömyydessä.

P. E.

(Tietäjä 1919 Joulukuu N:o 12, s. 322-325)